

Bijzondere Verenigde vergadering van de Staten-Generaal in de Ridderzaal

Maandag 6 december 2004

Aanvang 12.15 uur

Voorzitter: Timmerman-Buck

(muziek)

De **voorzitter**: Ik open deze bijzondere Verenigde vergadering van de Staten-Generaal. Wij zijn hier bijeen om Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard te herdenken. Ik heet u allen, hier aanwezig, welkom.

Het overlijden van Prins Bernhard wordt niet alleen in Nederland, maar ook in de Nederlandse Antillen en op Aruba intens beleefd. De vertegenwoordigers van deze landen van ons Koninkrijk, die in ons midden zijn, heet ik eveneens welkom.

Ik geef het woord aan de voorzitter van de Tweede Kamer.

De heer **Weisglas**: Mevrouw de voorzitter. Op het bericht van het overlijden van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard waren wij voorbereid vanwege de leeftijd die de Prins had bereikt. Wij waren er ook op voorbereid dat de Prins, die tot voor kort telkens met grote wilskracht herstelde van ziekte en ongevallen, deze keer een ongelijke strijd aanging. Toch geeft dit overlijden ons een grote schok. In de eerste plaats omdat wij beseffen dat Hare Majesteit de Koningin, zo kort na het overlijden van haar man en haar moeder, afscheid heeft moeten nemen van haar vader. Wij wensen haar en de overige leden van de Koninklijke familie de kracht toe om dit verlies te dragen.

Het overlijden van Prins Bernhard betekent het einde van een tijdperk. De Prins is meer dan 67 jaar op velerlei manieren hecht met ons land verbonden geweest. De positie van Prins-gemaal is een zeer moeilijke en vraagt veel van alle betrokkenen. Er bestaan voor die functie geen andere

leerboeken dan enkele summiere grondwettelijke bepalingen.

De jonge Prins Bernhard was opgegroeid in een land dat weliswaar ons buurland was, maar toen toch een geheel andere cultuur dan de onze kende. Voor hem waren zijn gezin, de vriendschappen en het genoten vertrouwen waarschijnlijk heel belangrijk om zich hier thuis te gaan voelen. In de eerste drie jaren na zijn huwelijk op 7 januari 1937 met Prinses Juliana ontstond, met de geboorte van de prinsessen Beatrix en Irene, een gelukkig gezin, zoals die beide voornamen ± die staan voor gelukbrengster en vrede ± al aangeven. Zelfs de slagschaduw van het regime dat ons buurland sinds 1933 kende, kon in die eerste jaren die vreugde niet wegnemen.

Een hechtere verbondenheid van de Prins met ons land, een verbondenheid die tot op dit moment in alle lagen van onze bevolking en in alle politieke groeperingen wordt gevoeld, werd gevestigd in de oorlogsjaren. Het sprak voor de Prins vanzelf zich volledig in te zetten in de strijd tegen het misdadige regime van de nazi's. Te weinig werd er bij stilgestaan dat dit voor de Prins de consequentie had dat hij zich ook persoonlijk met alle middelen moest keren tegen veel van zijn vroegere landgenoten.

Op 12 mei 1940 moest de Prins met zijn gezin Nederland verlaten. "Moest", omdat zijn schoonmoeder hem hiertoe opdracht gaf. Hijzelf had liever deelgenomen aan de verdediging van ons land. Op 16 mei keerde de Prins dan ook weer terug om deel te nemen aan de gevechten in het enige deel van ons land dat toen nog vrij was: Zeeland. Op 25 juni 1940 noemde de Prins voor de BBC-radio Hitler "een Duitse tiran", beseffende dat hij zijn

familieleden in Duitsland hiermee aan sancties blootstelde. Toch duurde het nog enkele maanden voordat de Prins het wantrouwen overwon dat in Engeland bestond vanwege zijn Duitse afkomst. De Prins heeft daarvoor op dat moment en ook later begrip getoond. 29 juni, de verjaardag van de Prins, was overal in bezet Nederland dé gelegenheid om te demonstreren tegen de bezetting en het nationaal-socialisme, met een witte anjer in het knoopsgat of met oranje bloemen bij paleizen en standbeelden. Anjerdag was de eerste manifestatie van de vaste wens niet in één groot Germaans rijk op te gaan.

Naast en mét Koningin Wilhelmina was Prins Bernhard ook in Engeland het symbool van onze nationale soevereiniteit; voorbeeld en inspiratie voor Engelandvaarders. In maart 1941 haalde hij zijn brevet als piloot van jachtvliegtuigen en bommenwerpers. Hij fungeerde later meerdere malen als bemanningslid in een bommenwerper en als piloot in een eenpersoonsjager. Hij vloog zelf vijf maal naar zijn gezin in Canada, waar op zijn verjaardag in 1943 zijn dochter Margriet werd gedoopt.

In september 1944, toen het er naar uitzag dat Nederland spoedig geheel zou worden bevrijd, werd Prins Bernhard benoemd tot bevelhebber van de Binnenlandse Strijdkrachten. Voor het bevrijde Zuiden en voor het bezette Noorden was hij de centrale figuur. De maanden april en mei 1945 heeft de Prins later zelf aangeduid als de spannendste van zijn leven.

Het moment waarop hij ten slotte door een Duitse generaal de capitulatie zag tekenen, gaf hem immense voldoening, ook omdat hiermee de capitulatie van het

Herdenking Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden

6 december 2004
Verenigde vergadering

VV-5